

Després de l'èxit que va obtenir amb *Bilbao-New York-Bilbao*, que li va merèixer el Premio Nacional de Narrativa 2009, i de publicar, el 2013, *El que mou el món*, Kirmen Uribe fa un salt amb una novel·la propera al documental que arrenca en la Guerra Civil, té derivades a França, durant l'ocupació alemanya, i a Veneçuela, i en moments històrics més recents a Barcelona i el País Basc, coincidint amb la treva d'ETA del 2011.

—Com articula la relació entre el documental i la ficció en aquesta novel·la?

—És una docuficció, explicar la història del teu país però utilitzant una base documental molt gran, amb dades i esdeveniments verídics. He estat molt lliure creant escenes, diàlegs, ordenant els esdeveniments perquè, al final, no deixa de ser una novel·la.

—Es va plantejar de canviar els noms però al final no.

—No hauria estat honest. Hauria perdut en versemblança i m'hauria enganyat a mi mateix. Hauria estat molt més còmode una novel·la a l'ús però havia d'arriscar més.

—Per què el seu interès per l'època franquista?

—Perquè ens ha marcat, encara que no ens n'adonem. Va en els nostres gens, en la manera d'actuar, en tot el que ha passat després. Ens ha marcat a sang i foc. A la novel·la es veu el que va suposar el franquisme en termes de repressió, de genocidi cultural, per dir-ho en paraules de Benet. A la nena Ikerne li volien canviar el nom, posar-li un nom en castellà. La repercussió del franquisme durarà molt encara.

—Aquesta és una història que havia sentit a explicar de petit...

—Hi ha moltes famílies semblants. No és única la història dels Letamendi Urresti, sinó que va passar en molts casos al País Basc i a Catalunya, m'imagino. El que a mi m'agrada més d'aquesta història és, primer, la fortalesa de la dona, de Karmele, una dona que ja amb vint i pocs anys era infermera, independent econò-

RICKY DAVILA

Kirmen Uribe

«El franquisme ens ha marcat, encara que no ens n'adonem»

L'hora de despertar-nos junts, la nova novel·la de Kirmen Uribe (Ondarroa, 1970) acaba de publicar-se en basc (la llengua original), català, castellà i gallec. És la història d'una família, els Letamendi i Urresti, que travessa els conflictes del segle XX.

Entrevista d' Anna Ballbona

L'hora de despertar-nos junts

KIRMEN URIBE

Traducció del basc:
Pau Joan Hernández
Edicions 62, 370 pàgines

micament. És mare soltera. Quan mor el seu home es torna a exiliar a Veneçuela en un segon exili. El primer va ser perquè els nazis entren a França i n'han de fugir. I el segon ja és un exili econòmic. Per tirar endavant la seva família ha de marxar a Veneçuela ella sola. M'interessava molt la figura de Karmele com a dona. I després, el marit, Txomin, trompetista, músic de l'Orquestra Simfònica de Bilbao, que per circumstàncies es fica en els serveis secrets bascos, que estan sota comandament dels americans.

—El personatge de Manu Sota és l'emblema de la resistència del poble basc en circumstàncies molt complicades?

—Manu Sota és potser el personatge que més m'agrada. És molt culte, va estudiar a Cambridge. Coneixia escriptors de primer nivell, com Ezra Pound o d'altres. És el primer a crear la delegació basca, crea la selecció de futbol, l'ambaixada cultural basca, l'oficina del Govern basc a Nova York. És un personatge increïble, lliure, sense lligams. Al final, amb la mort del somni d'Agirre —perquè Agirre realment creia en els aliats, en l'ajuda que li donarien per derrocar Franco— doncs ell es refugia en els llibres, en l'èuscar, en la cultura basca. Però el seu somni no ha mort i la seva figura segueix viva. És un personatge una mica oblidat, injustament.

—Ha volgut acurar les contradiccions que genera un conflicte, des de tots els del segle XX fins a la violència d'ETA?

—És una novel·la que planteja preguntes sobretot. La primera gran pregunta és quan o com va sorgir tot això. Per què la falta d'encaix del País Basc o de Catalunya a l'Estat? Volia explicar la història anant una mica més enllà, obrint una mica més el focus.